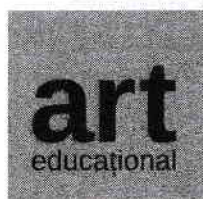

MATEMATICĂ

Clasa a VI-a

TESTE. FIȘE DE LUCRU
MODELE DE TEZE

Partea a II-a

FIȘE DE LUCRU	5
MODELE DE TEZE	67
TESTE FINALE	73
SOLUȚII	79

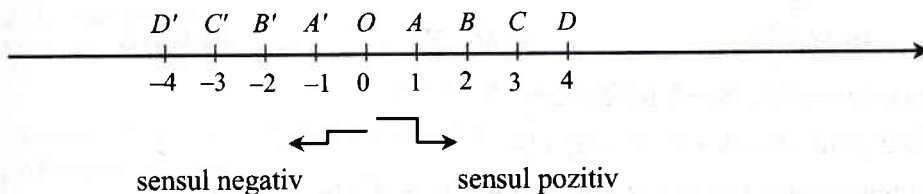
MULȚIMEA NUMERELOR ÎNTREGI; OPUSUL UNUI NUMĂR ÎNTREG; REPREZENTAREA PE AXA NUMERELOR; MODULUL UNUI NUMĂR ÎNTREG; COMPARAREA ȘI ORDONAREA NUMERELOR ÎNTREGI

Înțelegere

Mulțimea numerelor întregi se notează cu $\mathbb{Z}$: $\mathbb{Z} = \{\dots, -3; -2; -1; 0; 1; 2; 3; \dots\}$.

Dacă numărul este precedat de simbolul „+”, spunem că **numărul întreg este pozitiv**, iar dacă este precedat de simbolul „-”, spunem că **numărul întreg este negativ**.

Axa numerelor este o dreaptă pe care fixăm un punct O , numit **origine**, un sens indicat de săgeată, numit **sens pozitiv**, și o **unitate de măsură**.

Valoarea absolută sau **modulul** unui număr întreg reprezintă distanța de la origine până la poziția acestuia pe axa numerelor.

Exemple: Valoarea absolută sau modulul numărului -2 este 2 și vom scrie:

$|-2| = 2$; valoarea absolută a lui $+3$ este 3 și se scrie $|+3| = 3$; valoarea absolută a lui 0 este 0 și scriem $|0| = 0$.

Valoarea absolută fiind o distanță, este totdeauna nenegativă, adică: $|a| \geq 0$, oricare ar fi $a \in \mathbb{Z}$.

Definiția anterioară se poate transpune sub forma: $|a| = \begin{cases} a, & \text{dacă } a > 0 \\ 0, & \text{dacă } a = 0 \\ -a, & \text{dacă } a < 0 \end{cases}$.

Opusul unui număr întreg se obține schimbând semnul din fața numărului.

Exemplu: Opusul lui (-3) este $+3 = 3$; opusul lui 4 este -4 .

Ordonarea numerelor întregi

- Numărul întreg 0 este mai mic decât orice număr întreg pozitiv.
- Dintre două numere întregi pozitive este mai mare acela care are valoarea absolută mai mare.
- Numărul întreg 0 este mai mare decât orice număr întreg negativ.
- Dintre două numere întregi negative este mai mare acela care are valoarea absolută mai mică.
- Orice număr întreg pozitiv este mai mare decât orice număr întreg negativ.

Între două numere întregi oarecare a și b există numai una dintre relațiile:

$$a < b, a = b, a > b.$$

Spunem că mulțimea **numerelor întregi** $\mathbb{Z}$ este **ordonată**.

Orice număr întreg are **un predecesor** și **un succesor**.

Nu există un număr întreg care să fie cel mai mic și nici un număr întreg care să fie cel mai mare. Spunem că **mulțimea numerelor întregi este infinită**.

Exemple: $-3 < -1$; $0 > -2$; $1 > -4$; $3 > 1$.

1. Reprezintă pe axă numerele: -2 ; $+3$; 0 ; -4 ; 4 ; 5 .
2. Scrie opusul numerelor: $+3$; -5 ; 0 ; $+108$; -112 .
3. Scrie valorile absolute (modulele) numerelor de la exercițiul 2.
4. Determină elementele mulțimilor:

a) $A = \{x \in \mathbb{Z} / -2 \leq x < 2\}$;	b) $B = \{x \in \mathbb{Z}^* / x \leq 1\}$.
---	--
5. Compară numerele:

a) $+3$ și $+2$;	b) $+1$ și -1 ;	c) -3 și -5 ;
d) -21 și -19 ;	e) 0 și -8 ;	f) $ -9 $ și 10 ;
g) $ -3 $ și $ +3 $;	h) -7 și $ -7 $;	i) $ +5 $ și $ -5 $.

Fixare

1. Fie mulțimea $M = \{-4; +2; -3; +\frac{6}{2}; -1; 0\}$. Determină mulțimile:

a) $M \cap \mathbb{N}$;	b) $M \cap \mathbb{Z}$;	c) $M - \mathbb{N}$;	d) $M - \mathbb{Z}$.
--------------------------	--------------------------	-----------------------	-----------------------
2. Ordonează crescător numerele: $+6$; -5 ; -8 ; $+4$; 0 ; -3 ; $+2$.
3. Ordonează descrescător numerele: -9 ; $+7$; $+5$; -7 ; -21 ; $+14$.
4. Determină elementele mulțimilor: $A = \{x \in \mathbb{Z} / -3 < x \leq 1\}$; $B = \{x \in \mathbb{Z}^* / |x + 1| < 4\}$.
5. **Activitate în echipă.** Scrieți:

a) cel mai mic număr întreg de 2 cifre diferite;	b) cel mai mare număr întreg negativ de 3 cifre;
c) cel mai mic număr întreg de 3 cifre diferite;	d) cel mai mic număr întreg negativ de 2 cifre identice;
e) cel mai mic număr întreg negativ de 3 cifre;	f) cel mai mare număr întreg de 2 cifre.

Verificare

1. Determină elementele mulțimilor:

a) $A = \{x \in \mathbb{Z} / 2x - 1 \leq 3\}$;	b) $B = \{x \in \mathbb{Z} / 3x + 1 < 2\}$.
---	--
2. Ordonează crescător numerele:

a) -5 ; $+2$; 0 ; -3 ; 1 ; -2 ; $+4$;	b) -12 ; $ -8 $; $+5$; -7 ; 6 ; $ -10 $; 2 .
---	---
3. Ordonează descrescător numerele:

a) -6 ; $+4$; 3 ; -2 ; 0 ; -4 ; 1 ;	b) $ + -17 $; $ -23 $; $ 19$; $ -29$; $ 24$.
--	--
4. Efectuează:

a) $ -3 + -2 $;	b) $ -4 : 2 + -5 - 1$;	c) $ -8 : -2 - -3 \cdot -1 $;
d) $(8 - 6 + 7 - 4) : -5 $;	e) $(-4 + -5) : -3 $;	f) $123 : -3 - -5 \cdot -8 $.
5. Determină numărul întreg x , știind că:

a) $x = 3^3 - 5^2 $;	b) $x = 12^{22} - (29 \cdot 5)^{11} $;	c) $x = 3^{42} - 2^{63} $;
d) $x = 8^{12} - 4^{19} $;	e) $x = 9^{42} - 8^{49} $;	f) $x = 6^{54} - 8^{36} $.

(AUTOEVALUARE: .....)

(NOTA PROFESORULUI: .....)

Înțelegere

Reguli: I. Pentru a aduna două numere întregi care au același semn, se adună modulele celor două numere, iar rezultatul are semnul comun.

Exemple: 1) $(+2) + (+3) = +(2 + 3) = +5 = 5$;

2) $(-4) + (-5) = -(4 + 5) = -9$.

II. Pentru a aduna două numere întregi de semne diferite, se scad modulele lor și se dă semnul numărului al cărui modul este mai mare.

Exemple: 1) $(-8) + (+5) = -(8 - 5) = -3$;

2) $(+6) + (-5) = +(6 - 5) = +1$.

Observație: Suma a două numere întregi este tot un număr întreg.

Proprietățile adunării

1. Comutativitatea

Adunarea numerelor întregi este comutativă:

$$a + b = b + a, \text{ oricare ar fi } a, b \in \mathbb{Z}.$$

Exemplu: $(-4) + (+7) = (+7) + (-4) = +3$.

2. Element neutru

Numărul întreg 0 este element neutru la adunarea numerelor întregi.

$$a + 0 = 0 + a = a, \text{ oricare ar fi } a \in \mathbb{Z}.$$

Exemplu: $(-5) + 0 = 0 + (-5) = -5$.

3. Asociativitatea

Adunarea numerelor întregi este asociativă:

$$a + (b + c) = (a + b) + c, \text{ oricare ar fi } a, b, c \in \mathbb{Z}.$$

Exemplu: $[(-8) + (+5)] + (-3) = (-8) + [(+5) + (-3)]$;

$$(-3) + (-3) = (-8) + (+2) \Leftrightarrow -6 = -6.$$

4. Suma a două numere opuse este 0: $a + (-a) = 0$, oricare ar fi $a \in \mathbb{Z}$.

Exemplu: $(+7) + (-7) = (-7) + (+7) = 0$.

Exersare

1. Calculează:

a) $(-2) + (-5)$;

b) $(+8) - (-3)$;

c) $(+7) + (-9)$;

d) $(-8) + (-4) + (+7)$;

e) $1 - 2 + 3 - 4 + 5 - 6 : 2$.

2. Completează spațiile punctate:

a) $(+6) + \dots = -2$;

b) $(-5) + (+11) = \dots$;

c) $-8 + \dots = 1$.

3. Completează spațiile punctate cu termenii care lipsesc:

a) $-9; -6; \dots; 0$.

b) $15; 8; 1; -6; -13; \dots; -27$.

c) $-2; 3; -4; 5; -6; 7; \dots; 9$.

4. Fie $x = -6 + 15$ și $y = 12 + (-15)$. Atunci:

a) $x + y = \dots$;

b) $y + (-x) = \dots$;

c) $-x + (-y) = \dots$.

5. Propozițiile de mai jos sunt adevărate sau false? Încercuiește!

- a) $13 + (+8) + (-11) = 10$;   A   F
b) $-25 + (+12) + (-7) = 20$;   A   F
c) $18 + (+6) + (+6) = 30$.   A   F

Fixare

1. Calculează:

- a) $+11 + 3$;
 $+ 6 + (+6)$;
 $(+3) + (-8)$;
 $(+10) + (-7)$;
 $(-13) + (-2)$;
- b) $10 + (+3) + (+2)$;
 $(-15) + (+5) + (+8)$;
 $4 + (-7) + (-3)$;
 $(-5) + (-3) + (-1)$;
 $(+4) + (-8) + (+2)$.

2. Calculează, folosind proprietățile adunării:

- a) $23 + (-16) + 27 + (-24)$;
c) $15 + (-9) + 25 + (-11) + 10$;
- b) $(-18) + (+31) + (-12) + 49$;
d) $-33 + (+22) + (-17) + 38$.

3. Află suma dintre cel mai mic număr întreg format din 3 cifre și cel mai mare număr întreg format din 3 cifre distincte.

4. Calculează:

- a) $3 \cdot |-10| - [+24 + (-|-15| + |+4|) + (+18)]$;   b) $32 : |-8| + |-34| : (+17) - 69 : 23$.

5. Activitate în echipă. Efectuați:

- a) $+4 + (-6) + (+3)$;
c) $9 + (-7) + (+3) + (-13)$;
e) $4 + (-8) + (-17) - (-2)$;
g) $-17 + (-11) + (+23) + (+7)$;
- b) $-5 + (-8) + (-11)$;
d) $+6 + (-8) + (-15) + (+12)$;
f) $+14 + (-19) + (-17)$;
h) $(+102) + (-89) + (-14) + (+1)$.

Verificare

1. Calculează, folosind proprietățile adunării:

- a) $11 + (-18) + (-17) + 34$;   b) $-2 + (-7) + (-8) + (-13) + 45 + (-15)$.

2. Calculează:

- a) $-1009 + (2 - 4 + 6 - 8 + \dots + 2014 - 2016 + 2018 - 2020)$;
b) $1 - 3 + 5 - 7 + 9 - \dots - 2011 + 2013 - 2015 + 2017 - 2019$;
c) $1 + 3 + 5 + \dots + 2015 + 2017 - 2 - 4 - 6 - \dots - 2016 - 2018$.

3. Suma a 8 numere întregi consecutive este egală cu -16 . Care sunt numerele?

4. Efectuează sumele algebrice:

- a) $5^2 - \{ [14 + (25 - 83) - 72] + 129 \} + (6 - 13)$;
b) $-10 - \{ (4 - 31 + 13) - [2 - (81 - 117) - 69] \} - [(18 - 59 + 23) - (63 - 47)]$.

5. Calculează:

- a) $|2^n - 3| - |1 - 2^n|$, unde $n \in \mathbb{N}$;   b) $1^n - 2^n + 3^n - 4^n + \dots + 99^n - 100^n$, $n \in \mathbb{N}$, $n \leq 1$.

(AUTOEVALUARE: .....)

(NOTA PROFESORULUI: .....)